

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

Nagrinėdami šios temos medžiagą ir atlikdami užduotis, jūs aiškinotės, kam žmogui reikalinga kalba, analizavote savo kalbinę tapatybę, tyrinėjote aplinką, kurioje buvo ir yra ugdoma jūsų lietuvių kalba, pakartojote pagrindinius lietuvių kalbos rašybos principus, neasmenuojamąsias veiksmažodžio formas, susipažinote su globalizacijos poveikiu kalbai, naujadarais, ieškojote taisyklingų skolinių atitikmenų ir patys juos kūrėte, įsitikinote, kad lietuvių kalba yra gyva, turtinga naujų žodžių. Apibendrinami pirmosios temos kalbos pamokų medžiagą, atlikite užduotis ir įsivertinkite.

? 1 užduotis. Atsakykite į klausimus ir atlikite užduotis.

1. Kam žmogui reikalinga kalba? Pateikite 3 argumentus.

3 taškai

2. Nustatykite, kokioje aplinkoje (kasdienėje ar viešojoje) vyksta pokalbis, kas su kuo kalba, apibūdinkite kalbėtojų tarpusavio santykius.

3 taškai

- Aš jau čia.
- Kur taip ilgai užtrukai, saulele?
- Po testo likau mokykloj.

Kur?

Kas?

Santykiai

3. Kodėl jaunam žmogui svarbu suprasti savo kalbinę tapatybę? Pateikite 2 argumentus.

2 taškai

4. Kaip išmokstama kalbos? Nurodykite 3 būdus.

3 taškai

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

5. Kas jums padėjo ir padeda mokytis lietuvių kalbos?

2 taškai

2 užduotis. Atlikite rašybos ir kalbos vartojimo užduotis.

15 taškų

1. Įrašykite praleistas raides (balses ir dvibalses) (1 taisyklingas įrašas – 0,5 taško).

<...> Kalbant apie kalbą, aš prisim__niau nes__niai savo kelionę per Japoniją. Japonai labai praktiški ir gudr__s žmon__s, jie visados ir iš visko mokos. Tai b__vo įdom__, kai Tokijo Seibu auditorijoje salė b__vo pilna, jie papr__šė, kad skait__čiau lietuviškai. Sakau, gal su vert__ju, ar kaip... Ne, jie s__ko, mes norim gird__ti tavo poeziją lietuviškai. Skait__k lietuviškai. Tai ir skaičiau lietuviškai. Ir per visą laiką negird__jau nei vieno gars__lio, nei šnipšt. Visi s__dėjo n__stabiai t__liai ir klaus__si lietuvių kalbos skamb__sio. Po to porą valandų kalb__jomės tikrai apie kalbą, kaip kalba susirišus su visu tautos b__du, siela, išmintim, atmintim, šaknimis, ir kaip per kalbą viskas perd__dama naujoms kartoms, ir kaip pasid__linama su kitais, kurie visai iš kitur, kaip aš dabar čia, Japonijoje; kaip kalbos skambes__s, ritmas, ištarimo niuansai atv__ria visą potekstinį t__rinį. Pam__sk, prarask kalbą – ir pasidar__si, pamaž__, lėtai, jau kitas, ir prapulsi kitame ir kitur.

Jonas Mekas „Vienuoliktas laiškas“

2. Paaiškinkite, kaip suprantate lietuvių menininko Jono Meko teiginį:

3 taškai

„Pamesk, prarask kalbą – ir pasidarysi, pamažu, lėtai, jau kitas, ir prapulsi kitame ir kitur.“

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

3. Įrašykite praleistas raides (priebalses) ir su 3 žodžiais sugalvokite po sakinį.

13 taškų

Pu__brolis, u__sienis, pu__eserė, skai__čiai, džiau__smas, ver__damas, dir__ti, žvil__snis, a__gaiva, žin__snis.

4. Įrašykite praleistas raides (nosines balses) ir su 3 žodžiais sugalvokite po sakinį.

13 taškai

__žuolas, l__sti (lindo), išsig__sti (išsigando), š__la, k__sti (kando), b__la, k__sti (kentė), šv__sti (šventė), dr__sa, m__styti.

5. Užrašykite, kaip taisyklingai lietuviškai vadinami šie dalykai.

8 taškai

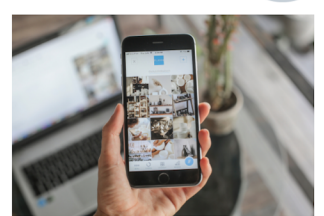
angl. *selfie*

angl. *segway*

turk. *kebab*

angl. *smartphone*

angl. *messenger*

angl. *e-mail*

it. *pizza*

angl. *flash memory*

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

6. Parinkite tinkamą neasmenuojamąją veiksmažodžio formą.

8 taškai

1. *Baigiamas, Baigiant, Baigdamas, Baigtas*
2. *sudaromus, sudarančius, sudarant, sudarydamas*
3. *aptinkant, aptikdamas, aptinkami, aptinkantys*
4. *Kalbantysis, Kalbėdamas, Kalbant, Kalbinantis*
5. *kalbėdami, kalbant, kalbinantys, kalbinamieji*
6. *Auginant, Auginantys, Augindami, Auginami*
7. *bendraujant, bendraudami, bendraujantys, bendravus*
8. *kalbindami, kalbinant, kalbinantys, kalbinami*

1. _____ pirmuosius savo gyvenimo metus, vaikas taria žodžius, trumpus pasakymus, ima bendrauti kalba. Supranta daug daugiau negu gali pasakyti. Supranta namų kalbą, paprastučius sakinius, 2. _____ pasakojimą apie kiškėlį, gaidelį. Kalba, jos pradmenys tarsi 3. _____ savyje, tik dar kelerius metus formosis artikuliaciniai įgūdžiai, rasis kalbėjimo patirtis. 4. _____ ir 5. _____ artimieji, pirmiausia mama, patirtį skleidžia lengvu suprantamumu, stiprinamu gestų, judesių, paglostymų, paskatinimų, pagyrimų. Pirminė kalbumo aplinka normaliomis vaiko gyvenimo sąlygomis itin intensyviai ugdo kalbinį kūrybingumą. 6. _____ vaiką tėvai, artimai 7. _____ seneliai turi galimybę pajusti vaiko kalbinio kūrybingumo laiką – tarp dvejų ir penkerių <...>. Vaikas junta kalbėjimo laisvę, kurią skatina tai, kad visi daiktai yra gyvi, visi gali kalbėti <...>. Visi žaislai vaikui kalba jo prigimtą kalbą, nes taip yra 8. _____. <...> Vaikų kalba yra didelis kiekvienos kalbos rezervatas, gyvieji vandenys.

Viktorija Daujotytė „Savo kalbą turime savyje“

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

 3 uždutis. Perskaitykite interviu su kalbininku Bonifacu Stundžia ištrauką ir atsakykite į klausimus, atlikite uždutis.

– *Kalbant apie lietuviybės išsaugojimą, neretai pabrėžiama menkstanti jaunimo pagarpa kalbai: ar tikrai šiuolaikinis jaunimas nusigręžia nuo savo šaknų?*

– Dalis jaunimo neabejotinai nusigręžia nuo savo šaknų. Priežastys įvairios <...>. Ačiū Dievui, dar yra daug jaunų žmonių, kurie domisi tėvų ir senelių kultūriniu palikimu, jį tyrinėja, sėkmingai panaudoja profesionalioje savo veikoje, perteikia šiuolaikinėmis formomis, nepaisant plintančio ciniško požiūrio į etninį palikimą, tradicijas kaip atgyveną. <...>

– *Jūsų nuomone, ar šių dienų kontekste kalba vis dar yra svarbiausia lietuviškos tapatybės forma?*

– Pasaulyje yra nemažai lietuvių kalbos nemokančių žmonių, save laikančių lietuviais. Lietuvišką tapatybę jie grindžia arba lietuviškomis šaknimis, arba tik sąsaja su kraštu, Lietuva, kartais ir Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Tarp jų yra amerikiečių, britų, švedų, rusų, žydų ir kitų kraštų atstovų. Vis dėlto lietuvių kalba yra išskirtinai svarbi lietuviškai tapatybei. Juk nemokant kalbos neįmanoma visapusiškai įsitraukti į lietuvių kultūrinį ir socialinį gyvenimą. Todėl kitakalbiai lietuviai net ir sulaukę brandaus amžiaus vasaromis ir žiemomis vyksta į Lietuvoje rengiamus kalbos ir kultūros kursus. Kiti lietuvių kalbos mokosi savo šalių lituanistikos centruose arba savarankiškai.

– *Ačiū už pokalbį.*

Rimantė Jančiauskaitė „Žodžio keliu“

Klausimai ir uždutys

1. Kalbėdamas apie tai, kad jaunimas nusigręžia nuo savo lietuviškų šaknų, kalbininkas teigia, jog šitaip vyksta dėl įvairių priežasčių.

2 taškai

Remdamiesi savo patirtimi, nurodykite 2 priežastis, kodėl jaunimas nusigręžia nuo savo lietuviškos kilmės.

2. Kokiais jaunais žmonėmis džiaugiasi kalbininkas?

2 taškai

3. Žodyne raskite ir parašykite, ką reiškia žodis *atgyvena*.

1 taškas

8.2 Ką jaunam žmogui reiškia lietuvių kalba?

4. Kuo, anot kalbininko, savo lietuvišką tapatybę grindžia žmonės, nemokantys lietuvių kalbos? Nurodykite 2 dalykus.

2 taškai

Answer input field with a magnifying glass icon on the right.

Answer input field with a magnifying glass icon on the right.

5. Kodėl kalbininkas B. Stundžia teigia, kad lietuvių kalba yra išskirtinai svarbi lietuviškai tapatybei? Atsakydami pateikite 1 argumentą iš teksto.

2 taškai

Answer input field with a magnifying glass icon on the right.

Answer input field with a magnifying glass icon on the right.

4 užduotis. Ką jums, kaip jaunam žmogui, reiškia lietuvių kalba? Kodėl jos mokotės? Atsakydami užrašykite 5 sakinius.

5 taškai

Five horizontal blue lines for writing the answer, with a paperclip icon on the right side.